USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců Mgr. Davida Hipšra a JUDr. Jana Passera v právní věci žalobce: **O. Z.**, zastoupeného Mgr. Monikou Hulovou, advokátkou se sídlem Podbrahy - Skorkov 40, Předměřice nad Jizerou, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 8. 2011, čj. OAM-238/ZA-ZA06-ZA14-2011, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 29. 12. 2011, čj. 56 Az 46/2011 - 30,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I.

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 31. 8. 2011, čj. OAM-238/ZA-ZA06-ZA14-2011, zamítl žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu).

II.

[2] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu u Krajského soudu v Brně, který ji rozsudkem ze dne 29. 12. 2011, čj. 56 Az 46/2011 - 30, zamítl jako nedůvodnou.

[3] Krajský soud předně nepřisvědčil žalobním bodům vytýkajícím žalovanému porušení § 3 odst. 2 správního řádu. Žalobci byl poskytnut dostatečný prostor, aby uvedl vše, co považuje za důležité pro rozhodování o žádosti. Otázky během pohovoru mu byly kladeny tak, aby byly objasněny všechny relevantní skutečnosti. S ohledem na tvrzení žalobce bylo dostačující, když žalovaný při svém rozhodování vyšel ze skutečností uvedených žalobcem. Nebylo nutné opatřovat další podklady pro rozhodnutí. Žalovaný své rozhodnutí dostatečně, srozumitelně a přesvědčivě odůvodnil, zabýval se všemi

rozhodnými skutečnostmi, vyhodnotil všechna tvrzení žalobce, relevantní z hlediska použitých ustanovení zákona o azylu.

[4] Z odůvodnění je patrno, proč žalovaný ve věci rozhodl podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona o azylu. Žalobce v průběhu správního řízení neuvedl skutečnosti, které by odůvodňovaly udělení mezinárodní ochrany dle § 12 a § 14a zákona o azylu. Obavy žalobce z jednání bývalého švagra nelze podřadit pod důvody pro udělení azylu. Žalobce ve vlasti nikdy neměl žádné problémy se státními orgány. Jeho potíže jsou spjaty s osobní mstou rodinného příslušníka bývalé manželky. Nemají žádný politický, rasový, náboženský nebo národnostní podtext a nesouvisí ani s jeho pohlavím či příslušností k určité sociální skupině obyvatel. Žalobce v průběhu řízení neuvedl ani takové skutečnosti, na jejichž základě by bylo možno dospět k závěru, že by mu v zemi původu hrozilo nebezpečí vážné újmy z důvodů podle v § 14a zákona o azylu. V případě jakéhokoli nezákonného jednání vůči své osobě může dotyčný najít účinnou ochranu u státních orgánů země původu. Podle krajského soudu je nezpochybnitelné, že původcem pronásledování nebo vážné újmy podle zákona o azylu mohou být i soukromé osoby. Je však nezbytné, aby jednání představující pronásledování či vážnou újmu bylo možno přičítat odpovědnosti státu, což jak je výše uvedeno nebylo v případě žalobce splněno.

[5] Krajský soud přisvědčil žalovanému i v tom, že jednání žalobce svědčí o účelovosti s cílem legalizace jeho dalšího pobytu na území České republiky. Ve správním řízení bylo zjištěno, že žalobce vlast neopustil na základě žádného z důvodů relevantních podle azylového zákona. Ochrana práva na soukromý život dle názoru soudu v souvislostech uváděných žalobcem není řešitelná za pomoci zákona o azylu. Žalobce přicestoval na území republiky již v roce 2009, a to na základě nepravých bulharských dokladů, za což mu byl uložen trest vyhoštění na dobu 4 let. Vzhledem k tomu, že požádal o udělení mezinárodní ochrany až po více než dvouletém pobytu v České republice, žalovaný správně odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, podle které je třeba o azyl nutno požádat bezprostředně.

III.

[6] Žalobce (stěžovatel) napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s. Uvedl v ní, že nadále setrvává na svém přesvědčení, že správní orgán nezjistil náležitě skutkovou podstatu věci a nepřihlédl ke stěžovatelovu tvrzení, že má strach se vrátit na Ukrajinu z důvodu obavy o svoji a manželčinu bezpečnost a zdraví. Bývalý švagr stěžovatele, který je policistou, jej několikrát slovně a fyzicky napadl, v důsledku čehož byl dvakrát hospitalizován. Ačkoliv si stěžovatel na jednání svého bývalého švagra několikrát stěžoval v místě jeho pracoviště, stížnosti byly odloženy. Stěžovatel nesouhlasí s krajským soudem v tom, že pokud by se obrátil na nadřízený orgán, bylo by jeho stížnosti vyhověno, a to jednak proto, že v řízení použitá informace MZV čj. 129871/2010-LPTP ze dne 19. 1. 2010 nebyla v době rozhodování správního orgánu již aktuální a jednak vzhledem k událostem z roku 2011, kdy tamní podjatá justice, prokuratura i policie rozhodují o vině a uvěznění členů kabinetu Julie Tymošenkové. Stěžovatel má za to, že v jeho případě neexistuje reálná množnost se domoci svých práv.

[7] Podle stěžovatele není příhodná argumentace krajského soudu o tom, že se stěžovatel mohl domáhat azylu bezprostředně po svém přicestování na území České republiky. V září roku 2009 se ukrajinským občanům azyl v České republice neuděloval.

Ke změně došlo až v roce 2011 po zvolení Viktora Janukovyče prezidentem. Až v této době byl udělen azyl bývalému ukrajinskému ministrovi hospodářství, stejně jako několika dalším ukrajinským občanům.

[8] O zhoršování dodržování a nedostatečné ochraně lidských práv na Ukrajině hovoří i výroční zpráva z roku 2011 organizace Člověk v tísni. I když stěžovatel není osobou přímo exponovanou zájmům vládní strany, ze všech výše uváděných zdrojů plyne, že korupční jednání v policii existuje a reálná vynutitelnost práv je nízká. Proto lze uvěřit argumentům stěžovatele, že odvolávat se k nadřízeným orgánům by nemělo reálný účinek a neznamenalo by to pro něj uspokojení jeho práv.

IV.

[9] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti setrval na správnosti svého rozhodnutí. V řízení bylo prokázáno, že stěžovatel neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování. V kasační stížnosti není obsažen argument, který by závěry žalovaného nebo krajského soudu zpochybnil. K namítané neaktuálnosti informací o zemi původu ze dne 19. 1. 2010 žalovaný poznamenal, že byla uplatněna až v kasační stížnosti. Kromě toho se žalovaný domnívá, že předmětná informace je nadále aktuální. Stěžovatel v průběhu řízení nepožadoval žádné doplnění kasační stížnosti. Žalovaný pokládá za bezpředmětný i odkaz na webové stránky, zmíněný také až v kasační stížnosti. Stěžovatel mohl předkládat své návrhy v průběhu správního řízení, příp. před krajským soudem. Z daného odkazu vyplývá, že vynutitelnost práv na Ukrajině je sice na nízké úrovni, ale je možná. Stěžovatel však svých možností v zemi původu nevyužil. Navrhl proto, aby byla kasační stížnosti odmítnuta pro nepřijatelnost nebo zamítnuta jako nedůvodná.

V.

[10] Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věci mezinárodní ochrany je její přijatelnost. Kasační stížnost je v souladu s § 104a s. ř. s. přijatelná, jestliže svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Výkladem institutu (ne)přijatelnosti a demonstrativním výčtem jejích typických kritérií se Nejvyšší správní soud zabýval např. v usnesení ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006 - 39, všechna rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz, dle kterého „*přesahem vlastních zájmů stěžovatele je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu*.“

[11] Nejvyšší správní soud v posuzované věci neshledal přesah vlastních zájmů stěžovatele ani zásadní pochybení v postupu krajského soudu, které by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[12] Případ stěžovatele byl posouzen na základě ustanovení § 16 odst. 1 písm. f) zákona o azylu, podle kterého se žádost o udělení mezinárodní ochrany zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a téhož zákona.

[13] K otázce zjevně nedůvodných žádostí pro neuvedení skutečností relevantních z pohledu azylového zákona se Nejvyšší správní soud vyjádřil již opakovaně, a to např. v rozhodnutích ze dne 20. 11. 2003, čj. 2 Azs 27/2003 - 59, ze dne 18. 12. 2003, čj. 5 Azs 27/2003 - 48, nebo ze dne 12. 4. 2007, čj. 7 Azs 17/2007 - 59. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 17. 6. 2010, čj. 2 Azs 20/2010 - 85, uvedl, že aplikace § 16 odst. 1 písm. f) zákona o azylu přichází v úvahu především v situaci, kdy žadatelem uvedené skutečnosti zcela zjevně nelze podřadit pod žádný z důvodů pro udělení azylu či doplňkové ochrany. Ministerstvo vnitra je však i v takovém případě povinno své rozhodnutí v souladu s § 68 odst. 3 správního řádu náležitě odůvodnit.

[14] Stěžovatel namítl, že správní orgán rozhodoval na základě nesprávně zjištěného skutkového stavu. K tomu je třeba především předeslat, že žadatele o mezinárodní ochranu stíhá břemeno tvrzení (viz například rozsudek zdejšího soudu ze dne 16. 9. 2005, čj. 6 Azs 224/2004 - 37). Je to tedy zejména žadatel, kdo svými tvrzeními určuje a vymezuje směr dalšího postupu a dokazování správního orgánu, rozhodujícího o oprávněnosti žádosti. Z obsahu předloženého správního spisu je zřejmé, že této povinnosti žalovaný jak ve vztahu k azylu, tak i k doplňkové ochraně dostál. Správní orgán, a po něm i krajský soud, se zabývali jak samotnými tvrzenými potížemi stěžovatele, tak i situací v zemi jeho původu.

[15] Stěžovatel v řízení před žalovaným vyložil, že zemi původu opustil z důvodu obav z bratra své bývalé manželky, který jemu i jeho současné manželce vyhrožoval a stěžovatele několikrát fyzicky napadl. Zákon o azylu v § 2 odst. 9 stanoví, které subjekty lze považovat za původce pronásledování nebo vážné újmy. Ačkoliv bývalý švagr stěžovatele pracoval jako státní úředník na policii, nelze jej ztotožnit se státním orgánem, se stranou nebo organizací ovládající stát nebo podstatnou část území země původu stěžovatele. Stěžovatel tedy neměl potíže s ukrajinskými státními orgány, ale se soukromou osobou, byť pracující pro stát. Nejvyšší správní soud proto v tomto směru odkazuje na svou dosavadní četnou judikaturu (např. rozhodnutí ze dne 27. 8. 2003, čj. 4 Azs 5/2003 – 51, ze dne 10. 3. 2004, čj. 3 Azs 22/2004 – 48, nebo ze dne 14. 6. 2007, čj. 9 Azs 49/2007 - 68), podle které skutečnost, že žadatel o mezinárodní ochranu má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu, pokud tyto problémy nebyly zapříčiněny důvody pro azylové řízení významnými, tedy pronásledováním z důvodu rasy, národnosti, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině či pro zastávané politické názory. Při posouzení otázky udělení azylu z hlediska § 12 je tudíž podstatné, zda byl nestátní původce pronásledování motivován některým z azylově relevantních důvodů. Takovou skutečnost stěžovatel ostatně ani netvrdil. Naopak, během pohovoru k důvodům podané žádosti sám uvedl, že se mu bývalý švagr patrně mstil, a to nejspíše proto, že se rozvedl s jeho sestrou nebo proto, že mu chtěl zničit život s jeho současnou manželkou.

[16] Ke stěžovatelem tvrzeným potížím lze dále uvést, že požadavek azylového zákona na státní původce pronásledování není neprolomitelný. Za určitých okolností může být i negativní chování soukromých osob přičteno státu, a to tehdy, pokud stát není ochoten nebo schopen odpovídajícím způsobem zajistit osobě pronásledované ve smyslu § 2 odst. 8 zákona o azylu ochranu před takovým jednáním (srov. rozsudek zdejšího soudu ze dne 16. 9. 2008, čj. 3 Azs 48/2008 - 57). Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 14. 6. 2007, čj. 9 Azs 49/2007 - 68 (shodně i v rozsudku ze dne 10. 3. 2004, čj. 3 Azs 22/2004 – 48),

uvedl, že skutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle § 12 zákona azylu, „*tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny*." Rovněž lze poukázat i na rozhodnutí ze dne 31. 7. 2008, čj. 7 Azs 43/2008 - 47, podle kterého „*tvrzené obavy z vyhrožování ze strany soukromých osob a případně i z jejich násilného jednání, třeba i odůvodněné, by se mohly stát důvodem pro udělení azylu pouze tehdy, pokud by státní orgány země původu takové ohrožení podporovaly, tolerovaly, organizovaly, záměrně trpěly, nezajistily účinnou ochranu apod. Případná nižší efektivita takové ochrany v konkrétních podmínkách té které země však ještě nečiní z takového ohrožení „pronásledování", a tedy ani azylový důvod.*"

[17] Jak žalovaný, tak i krajský soud se zabývali možnostmi ochrany žadatele při jeho potížích se soukromou osobou. Jak vyplynulo z výpovědi stěžovatele, na jednání svého bývalého švagra si dvakrát nebo třikrát stěžoval na jeho pracovišti. Krajský soud ve svém rozsudku přitom netvrdil, že pokud by se stěžovatel obrátil na nadřízený policejní orgán, bylo by jeho stížnosti vyhověno. Bylo však třeba prokázat, že žadatel projevil, vzhledem k jemu dostupným možnostem, dostatečnou snahu řešit své potíže s příslušnými orgány. Stěžovatel si na postup policie při vyřizování jeho stížnosti nestěžoval, neobrátil se na nadřízený správní orgán, neučinil jiné další opatření ve vztahu ke státním orgánům Ukrajiny, a ani nehledal ochranu u jiného kompetentního orgánu země původu (např. u ombudsmana). V této souvislosti lze odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 12. 2005, čj. 6 Azs 479/2004 - 41, podle kterého pro to, „*aby bylo možné shledat absenci ochrany ze strany státu, musel by stěžovatel vyčerpat všechny reálně dostupné prostředky ochrany.*" Za takové situace proto žalovaný nemohl dospět k závěru o přičitatelnosti jednání bývalého švagra státu ve smyslu § 2 odst. 8 a odst. 9 zákona o azylu.

[18] Přijatelnost kasační stížnosti nemůže založit ani tvrzení stěžovatele, že žalovaný i krajský soud čerpali z neaktuálních informací o zemi původu. Tuto námitku, stejně jako odkaz na informace uvedené na webovém serveru společnosti Člověk v tísni, ovšem stěžovatel v žalobě neuvedl, ačkoliv tak mohl nepochybně učinit. Kasační stížnost lze opřít jen o takové konkrétní právní či skutkové důvody, jež byly v řízení před krajským soudem přípustně uplatněny dle § 71 odst. 2 věta třetí s. ř. s. (srov. rozsudky ze dne 25. 9. 2008, čj. 8 Afs 48/2006 – 155, a ze dne 28. 7. 2005, čj. 2 Azs 134/2005 – 43).

[19] I když by se tedy Nejvyšší správní soud nemusel s ohledem na § 104 odst. 4 s. ř. s. k dané námitce vyjadřovat, konstatuje, že nedospěl k závěru, že by použité informace o zemi původu, nesplňovaly požadavky, které jsou kladeny na shromažďované informace o zemi původu (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2008, čj. 5 Azs 55/2008 – 71, nebo ze dne 4. 2. 2009, čj. 1 Azs 105/2008 - 81). Skutečnost, že informace je jeden a půl roku stará, nemůže sama o sobě založit její neaktuálnost. Podstatné však je, že stěžovatel v kasační stížnosti neuvedl žádnou konkrétní spojitost mezi tím, že v mezidobí od vypracování dané zprávy došlo k uvěznění bývalé ukrajinské premiérky a několik ukrajinských občanů, včetně bývalého ministra hospodářství, získalo v České republice azyl, a jeho konkrétními potížemi, způsobenými jeho bývalým švagrem.

[20] Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že se krajský soud plně v intencích žalobních bodů vypořádal jak se stěžovatelem tvrzenými potížemi, tak i situací v zemi jeho původu.

Závěr žalovaného i krajského soudu, že stěžovatel neuvedl skutečnosti svědčící tomu, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a zákona o azylu, tedy plně vychází ze skutkového stavu zjištěného v průběhu správního řízení.

[21] Nejvyšší správní soud nad rámec nutného odůvodnění dále poukazuje, že stejně jako krajský soud shledává v podání žádosti o mezinárodní ochranu snahu stěžovatele o pokračování legálního pobytu na území České republiky. Pociťuje-li cizinec odůvodněný strach z pronásledování, nebo že je u něj dáno skutečné nebezpečí vážné újmy, je očekávatelné, že o ochranu České republiky požádá bezprostředně po svém přicestování. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 27. 6. 2005, čj. 4 Azs 395/2004 – 68, vyložil, že o účelovosti žádosti cizince svědčí i to, že byla podaná nikoliv bezprostředně po jeho příjezdu na území České republiky, ale až poté, co mělo dojít k ukončení jeho pobytu na území republiky. To se stalo i v nyní posuzovaném případě. Stěžovatel pobýval na území České republiky a na Ukrajině střídavě od r. 2002, naposledy sem přicestoval v září roku 2009. Do řízení o mezinárodní ochraně ovšem nevstoupil v bezprostřední návaznosti na svůj poslední vstup na území, ale až v návaznosti na to, že mu byl udělen trest vyhoštění na 4 roky z důvodu, že na území České republiky pobýval na základě nepravého bulharského pasu. Řízení o mezinárodní ochraně nelze využívat jako prostředek legalizace pobytu v situacích, kdy již nebylo možné účinně využít instituty zákona o pobytu cizinců (viz rozsudek ze dne 18. 11. 2004, čj. 7 Azs 117/2004 - 55).

[22] Nejvyšší správní soud proto jako účelovou odmítá i tu argumentaci stěžovatele, v předchozím soudním ani správním řízení neuplatněnou, že mu v podání žádosti již v roce 2009 bránila skutečnost, že v této době se ukrajinským občanům azyl neuděloval. Bezpředmětný je i odkaz žalobce na udělení azylu bývalému ministru hospodářství Bohdanu Danylyšynovi, neboť v nyní posuzované věci jsou podstatné pouze konkrétní potíže stěžovatele.

[23] Nejvyšší správní soud neshledal, že by kasační stížnost přesahovala vlastní zájmy stěžovatele. Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje dostatečnou odpověď na všechny námitky uváděné v kasační stížnosti. Zdejší soud rovněž neshledal ani žádné další důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Kasační stížnost proto jako nepřijatelnou odmítl (§ 104a s. ř. s.).

[24] O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl za použití § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona, podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, jestliže byla kasační stížnost odmítnuta.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 11. června 2012

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu